

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách v základných školách a stredných školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením v školskom roku 2012/2013 v SR

Následné inšpekcie sa vykonali v **15** školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, z toho v **8** stredných školách/SŠ (1 gymnáziu/G a 7 stredných odborných školách/SOŠ) a v **7** základných školách/ZŠ (5 špeciálnych základných školách/ŠZŠ, 1 ZŠ pri zdravotníckom zariadení a 1 ZŠ pre žiakov s autizmom). V 11 subjektoch sa vykonali následné inšpekcie po komplexnej inšpekcii, v 1 po tematickej, v 1 po informatívnej, v 2 ŠZŠ po následnej inšpekcii. Všetky školy (okrem 1 súkromnej ZŠ) boli štátne. Vzdelávali sa v nich žiaci s telesným, sluchovým, mentálnym postihnutím, s autizmom, choré a s poruchami správania (2 SOŠ pri reedukačnom centre). Prehľad uplatnených opatrení a ich akceptáciu/splnenie uvádza tabuľka 1.

Tabuľka 1 Prehľad akceptácie/splnenia uplatnených opatrení riaditeľmi škôl

| Prehľad uplatnených opatrení | | | | | | | | | | |
|------------------------------|-------------|--------------------------|---------|---|---------|--|---------|----------------------------|---------|-----|
| spolu | 136 | | | | | | | | | |
| z toho | odporúčania | upozornenia ¹ | | opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom | | kontrolované opatrenia uložené školskou inšpekciou | | záväzný pokyn ² | | |
| počet | 43 | 1 | | 64 | | 22 | | 6 | | |
| z toho | akceptované | % | splnené | % | splnené | % | splnené | % | splnené | % |
| | 42 | 97,67 | 1 | 100 | 63 | 98,43 | 21 | 95,45 | 6 | 100 |

Riaditelia kontrolovaných subjektov **akceptovali a splnili všetky uplatnené opatrenia okrem 3**, zistené nedostatky odstránili, čo sa priaznivo odrazilo v ich riadiacej a kontrolnej práci, v činnosti pedagogických a odborných zamestnancov, v zlepšení podmienok vzdelávania a v kvalite výchovno-vzdelávacieho procesu.

Zistené **nedostatky v G** boli vo

- * vypracovaní školského vzdelávacieho programu .

Nedostatky v SOŠ sa zistili najčastejšie v/vo

- * vypracovaní školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) a školského poriadku a ich prerokovaní,
- * výkone štátnej správy v 1. stupni (vydávanie rozhodnutí),
- * prijímaní žiakov bez preukázaného zdravotného znevýhodnenia,
- * neúplnom vedení ďalšej dokumentácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP),
- * nedodržaní povoleného počtu žiakov v triedach,
- * nedodržaní stanoveného počtu vyučovacích hodín na odbornom výcviku, v praktickej príprave,
- * vedení protokolov o komisionálnej skúške,
- * internom vzdelávaní učiteľov.

Nedostatky v ZŠ sa vyskytli v/vo

- * prijímaní žiakov do školy,
- * poskytovaní výchovy a vzdelávania 2 žiakom po dovŕšení 18. roku veku,

¹ Opatrenie platné do 31.12. 2012

² Opatrenie platné do 31.12. 2012

- * dodržiavanie metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov,
- * dodržanie počtu žiakov v triede,
- * vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie.

Odporúčania (43) najčastejšie smerovali k skvalitneniu kontrolnej činnosti zameranej na využívanie učebných pomôcok, didaktickej techniky, informačných a komunikačných technológií (IKT), zadávanie diferencovaných úloh, uplatňovanie hodnotenia klasifikáciou a rozvíjanie sociálnych kompetencií žiakov zaraďovaním tímovej práce na vyučovaní. Vzťahovali sa aj na vypracovanie ŠkVP, vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov, činnosť metodických orgánov, rokovania pedagogickej rady, odbornosť vyučovania, ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov, doplnenie školského a organizačného poriadku, ako aj zabezpečenie aktuálnosti správ z diagnostických vyšetrení žiakov a vypracovanie individuálnych výchovno-vzdelávacích programov (IVVP). V oblasti zlepšenia materiálo-technických podmienok sa týkali zabezpečenia učebníc ekonomických predmetov, vhodného nábytku pre žiakov v odbornej učebni a zakúpenia špeciálnych klávesníc k počítačom pre žiakov s ťažkým telesným postihnutím. **Akceptácia odporúčaní** prispela k zlepšeniu vnútorného systému kontroly a hodnotenia, skvalitneniu ŠkVP, školského a organizačného poriadku, vypracovania TVVP a k zefektívneniu podmienok vzdelávania. Mala pozitívny dopad na kvalitu výchovno-vzdelávacej činnosti, zohľadňovanie ŠVVP žiakov a vytvorila predpoklad na rozvíjanie ich kľúčových kompetencií v edukačnom procese. **Nebolo akceptované odporúčanie** využívať vo vyučovacom procese dostupné učebnice, didaktickú techniku a počítačovú učebňu. Škola nové učebnice objednala, ale zatiaľ nedostala. Interaktívna tabuľa, ktorá bola k dispozícii už počas komplexnej inšpekcie, zatiaľ nebola nainštalovaná, harmonogram využitia počítačovej učebne nebol vypracovaný. Neakceptovanie odporúčania znižovalo úroveň vyučovacieho procesu a rozvíjanie kompetencií žiakov v oblasti IKT.

Štátna školská inšpekcia **upozornila** 1 zriaďovateľa školy, že riaditeľ nespĺňal požiadavky na výkon riadiacej funkcie (neabsolvovanie funkčného vzdelávania). **Splnením** upozornenia sa naplnili zákonom stanovené podmienky.

Opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom (64) boli adekvátne zisteným nedostatkom. Najčastejšie sa vzťahovali na kvalitu ŠkVP (poznámky vo vlastnom učebnom pláne/UP, chýbajúca prierezová téma, revidovanie ŠkVP, zaradenie jednotlivých predmetov do príslušných vzdelávacích oblastí, stupeň dosiahnutého vzdelania a doklad o ňom, zosúladenie UP s rámcovým UP, požiadavky na kontinuálne vzdelávanie, vypracovanie učebných osnov/UO v rozsahu ustanovenom príslušným UP). Ďalšie opatrenia súviseli s doplnením školského poriadku o práva a povinnosti zákonných zástupcov žiakov a ochranu žiakov pred sociálno-patologickými javmi. Opatrenia súvisiace s kvalitou riadenia školy sa vzťahovali aj na výkon štátnej správy v prvom stupni, vedenie protokolov o komisionálnej skúške, prijímanie žiakov do školy, dodržiavanie stanoveného počtu vyučovacích hodín na odbornom výcviku, doplnenie chýbajúcej ďalšej dokumentácie žiakov so ŠVVP a vypracovanie rozvrhu hodín. Jedno opatrenie sa týkalo nezákonného poskytovania výchovy a vzdelávania 2 žiakom po dovŕšení 18. roku veku v ŠZŠ a 1 schválenia návrhu experimentálneho overovania spoločného vzdelávania sluchovo postihnutých žiakov a počujúcich žiakov s inými ŠVVP. Dve opatrenia súviseli s dodržaním podmienok stanovených všeobecne záväzným právnym predpisom na výkon funkcie 2 vedúcich pedagogických zamestnancov. **Splnenie opatrení** sa prejavilo v zlepšení právneho vedomia riaditeľov škôl a skvalitnení riadenia školy. Zvýšila sa úroveň vypracovania ŠkVP a školského poriadku, čím sa vytvorili predpoklady skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu. V súlade s právnymi predpismi sa zabezpečilo vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie, výkon štátnej správy v prvom stupni a prijímanie žiakov do školy, dodržiavanie organizácie vyučovania a rešpektovania psychohygienických podmienok žiakov. Schválený experiment zameraný na spoločné vzdelávanie žiakov s rôznym druhom ŠVVP

umožní, aby čo najviac týchto detí dosiahlo stredný, respektíve aj vyšší stupeň vzdelania. Škola poskytovala vzdelávanie žiakom so zdravotným znevýhodnením do 18. roku ich veku v zmysle požiadaviek školského zákona. **Nesplnením opatrenia** týkajúceho sa predpokladov potrebných na výkon funkcie vedúceho pedagogického zamestnanca 2 zástupcami riaditeľa školy (nepreukázateľné prihlásenie sa na prípravné atestačné vzdelávanie) neboli naplnené podmienky stanovené zákonom.

Kontrolovaným subjektom ŠŠI **uložila 22 opatrení** na odstránenie zistených nedostatkov. Zameriavali sa najmä na výkon štátnej správy v prvom stupni, vysvedčenia a listiny vydávané školou, vypracovanie ŠkVP, dodržiavanie UP, prijímanie žiakov do školy, komisionálne skúšky, počet žiakov v triede, vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie, dodržiavanie metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu. Pozitívny prínos **splnených opatrení** sa odrazil v kvalite riadenia školy, vedení pedagogickej a ďalšej dokumentácie, v uplatňovaní právnych predpisov pri výkone štátnej správy v prvom stupni, prijímaní žiakov do školy, realizácii komisionálnych skúšok, v hodnotení a klasifikácii žiakov. Prínosom bolo v ŠkVP rozpracovanie osobitostí a podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP, dodržanie stanoveného počtu vyučovacích hodín, rešpektovanie poznámok UP. Skvalitnili sa podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu. Jedno uložené opatrenie **stratilo účinnosť** kvôli zmene organizácie vzdelávania žiaka.

Vzhľadom na závažnosť nedostatkov, neraz pretrvávajúcich, ŠŠI uložila **záväzné pokyny** (6) súvisiace so zabezpečením vzdelávania žiakov v súlade s výsledkami diagnostických vyšetrení, s nápravou chýb vo vydaných rozhodnutiach, so zosúladením kódu učebného odboru s právnym predpisom a s odučením hodín praktickej prípravy pred vykonaním záverečnej skúšky. **Splnenie** malo pozitívny dopad na vzdelávanie žiakov podľa výsledkov diagnostických vyšetrení. Žiakov (3), ktorí po rediagnostike nespĺňali podmienky na vzdelávanie v SZŠ, preradili do ZŠ, žiakom s viacnásobným postihnutím (mentálne a sluchové) zabezpečili vyšetrenia surdopédom a vzdelávanie s využitím špecifických metód a foriem zodpovedajúcich ich ŠVVP. Ministerstvo školstva zaradilo učebný odbor 6424 H manikér – pedikér do siete škôl a školských zariadení SR s platnosťou od 01. 01. 2013. Chýbajúcich 56 hodín učiteľia odučili, čím splnili nevyhnutnú podmienku na vykonanie záverečnej skúšky.

Záver

Akceptácia a splnenie uplatnených opatrení sa pozitívne prejavili v zlepšení právneho vedomia a riadiacej činnosti riaditeľov škôl, v skvalitnení podmienok výchovy a vzdelávania, v zefektívnení výchovno-vzdelávacieho procesu a v zabezpečení vyššej odbornosti výchovy a vzdelávania. Prispeli k skvalitneniu špeciálnopedagogickej starostlivosti v školách, k zohľadňovaniu vzdelávacích potrieb žiakov a rozvíjaniu ich kľúčových kompetencií v edukačnom procese. Jedno opatrenie prestalo byť aktuálne, 1 nebolo akceptované, 1 splnené, čo negatívne ovplyvňovalo kvalitu výchovy a vzdelávania žiakov.

Návrhy a odporúčania

Riaditeľom škôl vzdelávajúcich žiakov so zdravotným znevýhodnením

- * prijímať žiakov do škôl pre žiakov so zdravotným znevýhodnením na základe ich preukázateľného zdravotného znevýhodnenia,
- * dôsledne viesť dokumentáciu žiakov so ŠVVP,
- * skvalitniť kontrolnú činnosť, pozornosť venovať zohľadňovaniu vzdelávacích potrieb žiakov zadávaním diferencovaných úloh, rozvíjaniu ich kľúčových kompetencií a uplatňovaniu aktuálnych učebných pomôcok,
- * dodržiavať určený počet vyučovacích hodín z učebného plánu školského vzdelávacieho programu študijných a učebných odborov tak, aby sa mohol plniť obsah učebných osnov v jednotlivých vyučovacích predmetoch,

- * dodržiavať pri tvorbe školského vzdelávacieho programu a školského poriadku všetky náležitosti v súlade so školským zákonom,
- * investovať viac finančných prostriedkov do učebných pomôcok, najmä špeciálnych a kompenzačných, s cieľom skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu.

Zriaďovateľom škôl vzdelávajúcich žiakov so zdravotným znevýhodnením

- * podporovať zlepšenie materiálno-technického vybavenia škôl.

Metodicko-pedagogickému centru

- * zamerať vzdelávanie vedúcich pedagogických zamestnancov na oblasť riadenia školy s cieľom osvojenia optimálnych kognitívnych kompetencií v oblasti aplikácie právnych predpisov týkajúcich sa žiakov so ŠVVP, vytvoriť úlohy a praktické príklady.

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR

- * doplniť do školského zákona ustanovenie týkajúce sa prijímania žiakov so ŠVVP do stredných škôl (podľa § 61 ods. 1, ktorý sa týka prijímania detí so ŠVVP na základné vzdelávanie - písomná žiadosť zákonného zástupcu, písomné vyjadrenie zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, poučenie zákonného zástupcu žiaka so ŠVVP pred jeho prijatím do školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením o všetkých možnostiach výchovy a vzdelávania),
- * doplniť metodický pokyn č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl o ustanovenia týkajúce sa špecifik a edukácie žiakov so zdravotným znevýhodnením vo výchovno-vzdelávacom procese (zásady hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením v strednej škole), prípadne vytvoriť nový metodický pokyn na hodnotenie a klasifikáciu žiakov v stredných školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením,
- * rozpracovať s podrobnejším usmernením pokyny na vyplnenie formulára Návrh na prijatie žiaka do školy.